

**Pasaules
Dabas
Fonds**
sadarbībā ar

2013. gada 8. maijā
Reģ. Nr. 2.-5.2./65

**Ļ. cien. Laimdotai Straujumai
Latvijas Republikas Zemkopības ministrei
Republikas laukumā 2
Rīgā, LV-1981**

Elektroniskās kopijas:
Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomei
Zemnieku saeimai
Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijai
Vides aizsardzības un Reģionālās attīstības ministrijai
Dabas aizsardzības pārvaldei
Eiropas Komisijas pārstāvniecībai Latvijā

Par Zemnieku saeimas piedāvāto agrovides pasākumu sistēmu

Latvijas Dabas fonds (LDF), Pasaules Dabas Fonds (PDF), Latvijas Ornitoloģijas biedrība (LOB) un Latvijas Botāniķu biedrība (LBB) atzinīgi vērtē Zemnieku saeimas (ZSA) uzsāktu diskusiju par plašāku agrovides sistēmu Latvijas Lauku attīstības programmai 2014.–2020. gadam (turpmāk tekstā LAP), kas tika prezentēta 2013. gada 2. maija diskusijā par Vides pasākumiem. Taču tā kā Latvijā LAP ir vienīgais finanšu instruments, kas nodrošina patstāvīgu Eiropas Savienības (ES) bioloģiskās daudzveidības stratēģijas ieviešanu, gan arī Prioritāro rīcību ietvara (PAF) īstenošanai Natura 2000 teritorijās, tad ZSA piedāvātās agrovides sistēmas ieviešana nedrīkst apdraudēt Latvijā līdz šim vienīgā bioloģisko daudzveidību veicinošā agrovides pasākuma – Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos (BDUZ), turpmāku ieviešanu un pilnveidošanu. ZSA agrovides sistēmas atbalsta likmēm ir jābūt samērotām ar BDUZ atbalsta likmēm (piemēram, ZSA agrovides sistēmas ieviešana nedrīkst radīt situāciju, kad tiek uzarti bioloģiski vērtīgie zālāji (BVZ) un tajos ierīko „cīruļu laukumus” par to saņemot ES atbalstu).

Uzskatām, ka ZSA agrovides sistēmas piedāvājums būtu jāskata kontekstā ar tiešo maksājumu (TM) zaļās komponentes ieviešanas nosacījumiem. Jāapsver vai nu visas agrovides sistēmas ieviešana intensīvās lauksaimniecības reģionos, vai arī atsevišķu pasākumu diferencēta ieviešana, nosakot kuri pasākumi tiek ieviesti visā valstī un kuri – tikai intensīvās lauksaimniecības reģionos. Zemāk esam veikuši to ZSA piedāvāto agrovides sistēmas pasākumu izvērtējumu, kuriem būtu labvēlīga ietekme uz bioloģisko daudzveidību Latvijā, kā arī snieguši savus priekšlikumus agrovides pasākumu papildināšanai.

Pamatagrovides pasākums

Pamatagrovides pasākuma vides plānošanas un situācijas monitoringa sadaļa papildināma ar nosacījumu par agrovides plāna sagatavošanu. Ja saimniecības apsaimniekotājā

zemē ir dabas vērtības, tad to saglabāšana un apsaimniekošana obligāti jāiekļauj agrovides plānā. Pamatagrovides pasākuma atbalsts tiek maksāts tikai tad, ja šīs dabas vērtības tiek saglabātas. Piemēram, ja saimniecībā ir BVZ, taču tie netiek apsaimniekoti atbilstoši BVZ apsaimniekošanas prasībām, tad pamatagrovides pasākumu atbalsts netiek piešķirts. Nedrīkst veidoties situācija, kad lauksaimnieks saņem 25 LVL/ha par „it kā agrovides pasākumiem”, kas nedod būtisku ieguldījumu vides un dabas daudzveidības saglabāšanā, bet tajā pašā laikā iznīcina nozīmīgas dabas vērtības.

Zālāju buferjoslas gar ūdenstecēm kas garākas par 10 km. Lai nodrošinātu pozitīvu ietekmi uz ūdens kvalitātes uzlabošanu zālāju apsaimniekošanai jānosaka, ka *buferjoslā augošā zāle ir jānopļauj un jāaizvāc.* Zālāja veģetācijas (ar dabiski ieviesušos augāju) joslas *platums ir ne mazāks kā 2 m.* Zālāja veģetācijas joslu ievērošana veicinās ekoloģiskos un sugu migrāciju koridorus, drošas (no kultivācijas pasargātas) lauku putnu ligzdošanas un barošanās vietas, augu un kukaiņu sugu daudzveidību (t.sk. arī lauksaimniecības kaitēkļu dabisko ienaidnieku klātbūtni lauka tuvumā), autohtono augu sugu sēkļu bankas veidošanos, samazinās augu barības vielu noteci un kalpos kā ainavas strukturālās daudzveidības elements.

Pamatagrovides pasākuma nosacījumos nepieciešams iekļaut nosacījumu par Ainavas elementu uzturēšanu, piemēram: *atsevišķiem kokiem, koku grupām līdz 0,1 ha vai koku rindām līdz 20 m platumā – ozoliem, liepām, gobaām un vīksnām (stumbra diametrs lielāks par 16 cm), un citiem kokiem (stumbra diametrs lielāks par 30 cm); akmeņu kaudzēm; krūmu puduriem (ne lielākiem kā 5 × 5 m un kopumā ne vairāk kā 1% no lauka platības); mitrām ieplakām.*

Papildus izvēles pasākumi

Migrējošo putnu barošanās lauku izveide – atbalsta saņemšanas nosacījumos jāparedz *aizliegums izmantot pesticīdus un mākslīgo mēslojumu.* Pasākums ieviešams gājputnu barošanās reģionos migrācijas laikā.

Cīruļu laukumu ierīkošana laukaugu sējumos – ieviešams *tikai intensīvas graudkopības reģionos, aramzemes laukos ar platību ne mazāku kā 25 ha.*

Zālāju joslu ierīkošana gar ceļiem - *minimālais platums 2 m,* pamatojums, izveides un apsaimniekošanas nosacījumi līdzīgi iepriekš aprakstītajai zālāju buferjoslai gar ūdenstecēm.

Papildus izvēles pasākumiem nepieciešams iekļaut pasākumu Aramzemes lauku sadalīšana ar zālāju veģetācijas joslām (ežām), ierīkojot *vismaz 4 m platas zālāju veģetācijas joslas (ežas) tā, lai vienlaidus lauka platība nepārsniegtu 30 ha.* Daudzos pētījumos pierādīts, ka lauksaimniecības zemju „plankumainība/dažādība” ir viens no nozīmīgākajiem faktoriem, kas ietekmē bioloģisko daudzveidību. Prasība veicinātu pašlaik Latvijas lauksaimniecības zemēm raksturīgās dažādības saglabāšanos un apturētu nelabvēlīgo tendenci palielināt vienlaidus kultūraugu platības.

Lūdzam mūs laicīgi informēt par iespējām piedalīties darba grupās vai citām priekšlikumu iesniegšanas un apspriešanas iespējām gan saistībā ar agrovides pasākumu izstrādi, gan arī LAP sagatavošanu!

Ar cieņu,

Inga Račinska

LDF Padomes priekšsēdētāja

A. Briedis 26309648